Zaaknummer: 0098296211
Documentnummer: 0098868417

gemeente Weststellingwerf

Memo

Aan:	Gemeenteraad van Weststellingwerf
Van:	College van Burgemeester en wethouders
Team:	Advies en Ondersteuning
Datum:	6 oktober 2026
Onderwerp:	Effecten septembercirculaire gemeentefonds 2026
Bijlage memo:	Geen.
N.a.v. toezegging raad d.d.:	

Geachte leden van de raad,

Via deze memo informeren we u over de uitkomsten van de gemeentefondscirculaire die we 15 september 2026 hebben ontvangen. Jaarlijks verschijnen drie circulaires. In mei, september en december. In deze memo lichten wij de belangrijkste financiële effecten van de septembercirculaire voor de gemeente Weststellingwerf toe. We verwerken deze circulaire in de jaarrekening (2026) en in de voorjaarsnota (2027).

1. Samenvatting

a. In 2026 ontvangen we € 71.000 meer inkomsten (uit de algemene uitkering) dan we bij de najaarsnota 2026 voorspelden. Dit voordeel verwerken we bij de jaarrekening 2026.
b. Op basis van de uitkomsten van de circulaire ontvangen we meer algemene uitkering in 2027 en volgende jaren. We stellen daarom de saldi van de begroting positief bij. In 2027 stellen we het begrotingssaldo met ongeveer € 616.000 bij, in 2028 met € 404.000, in 2029 met € 414.000 en in 2030 met € 382.000 (allen positief). We verwerken de effecten van de septembercirculaire zoals gebruikelijk bij de voorjaarsnota 2027.

2. Hoofdlijnen van de septembercirculaire 2026 gemeentefonds

De septembercirculaire is gebaseerd op de Miljoenennota 2027 en bevat vooral actualisaties van de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De septembercirculaire leidt over vrijwel de gehele meerjarenperiode tot aanvullende inkomsten uit het gemeentefonds.

De grootste positieve mutatie bestaat uit wijzigingen in de verdeelmaatstaven van het gemeentefonds, ontwikkelingen van de uitkeringsfactor en actualisaties van landelijke volumes. Daarnaast ontvangen wij aanvullende middelen voor onder andere de Wet versterking regie volkshuisvesting, uitvoeringskosten inburgering, openbare bibliotheken en de aanpak van problematische schulden. Tegelijkertijd valt het voorschot op de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) lager uit dan eerder geraamd, wat in 2026 leidt tot een nadeel.

De aanvullende middelen uit het gemeentefonds zijn algemene middelen. Dat betekent dat deze niet automatisch aan specifieke uitgaven zijn gekoppeld. De komende periode beoordelen wij welke middelen nodig zijn voor de uitvoering van nieuwe of gewijzigde taken en welke middelen beschikbaar blijven als algemene financiële ruimte. Het eventueel inzetten van middelen vindt pas plaats nadat deze opgenomen zijn in één van de planning en controldocumenten of door afzonderlijke besluitvorming daarover van college en raad.

3. Financiële effecten van de septembercirculaire 2026 voor onze gemeente

De septembercirculaire 2026 leidt tot het volgende meerjarige beeld:

Omschrijving (bedragen x 1.000) - = nadelig	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Meicirculaire 2026					
Algemene uitkering	72.844	75.346	71.946	70.983	72.358
Totaal gemeentefonds: Meicirculaire 2026	**72.844**	**75.346**	**71.946**	**70.983**	**72.358**
Septembercirculaire 2026					
Algemene uitkering	72.915	75.962	72.350	71.397	72.740
Totaal gemeentefonds: Septembercirculaire 2026	**72.915**	**75.962**	**72.350**	**71.397**	**72.740**
Meicirculaire 2026 vs septembercirculaire 2026					
Verschil Meicirculaire 2026 vs septembercirculaire	**71**	**616**	**404**	**414**	**382**

Het effect van de septembercirculaire op de begrotingssaldi wordt bij onderdeel 4 van deze memo weergegeven.

Toelichting op de afwijkingen
Het verschil tussen raming van het gemeentefonds in de meicirculaire en de septembercirculaire wordt veroorzaakt door:

(bedragen x 1.000)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
- Accres, volumeontwikkelingen, maatstafwijzigingen en uitkeringsfactor	26	329	219	229	195
- Voorschot ruimte onder plafond BCF	-183				
- Uitvoeringskosten inburgering	44				
- Wet versterking regie volkshuisvesting	157	151	152	153	155
- Openbare bibliotheken		105			
- IBO Problematische schulden		27	27	27	27
- Overig	27	4	6	5	5
	71	**616**	**404**	**414**	**382**

Accres en volumeontwikkelingen, maatstafwijzigingen en uitkeringsfactor
De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt bepaald aan de hand van een groot aantal verdeelmaatstaven, zoals inwoners, huishoudens, sociale kenmerken en economische indicatoren. Daarnaast speelt de landelijke uitkeringsfactor een belangrijke rol.

In de septembercirculaire zijn diverse landelijke aantallen geactualiseerd en is de uitkeringsfactor opnieuw berekend. Ook zijn de economische verwachtingen waarop de ontwikkeling van het gemeentefonds (het accres) is gebaseerd bijgesteld. Gezamenlijk leiden deze wijzigingen voor Weststellingwerf tot een klein voordeel van € 26.000 in 2026. Het voordeel in de jaren daarna is iets groter, namelijk € 329.000 in 2027 aflopend naar € 195.000 in 2030.

Deze mutatie betreft geen nieuwe taak voor gemeenten, maar een actualisatie van de wijze waarop het gemeentefonds landelijk wordt verdeeld. De middelen zijn met name nodig voor prijscompensatie.

Voorschot ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds (BCF)
Gemeenten kunnen voor bepaalde uitgaven betaalde btw terugvragen via het BTW-compensatiefonds. Wanneer gemeenten gezamenlijk minder gebruik maken van dit fonds dan het beschikbare plafond, wordt het resterende bedrag via het gemeentefonds uitgekeerd.
Voor 2026 hadden wij rekening gehouden met een voorschot van ongeveer € 475.000. Op basis van de septembercirculaire bedraagt dit voorschot echter € 292.000. Hierdoor ontstaat een incidenteel nadeel van € 183.000 in 2026.

Daarnaast wordt een winstwaarschuwing afgegeven voor de komende jaren. Landelijk nemen de investeringen en uitgaven van gemeenten toe. Hierdoor wordt naar verwachting ook meer gebruik gemaakt van het BTW-compensatiefonds. Hoewel in de landelijke raming nog sprake is van ruimte onder het plafond, achten wij het niet langer realistisch om hiervoor structureel bedragen in onze begroting op te nemen. Op dit moment is voor deze post structureel € 340.000 opgenomen in onze begroting. Wij verwachten daarom bij de actualisatie van de begroting voor volgend jaar de geraamde ruimte onder het BCF-plafond volledig te moeten aframen naar nihil. Dit zal bij de komende planning- en controldocumenten nader worden uitgewerkt.

Wet versterking regie volkshuisvesting
Het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting moet ervoor zorgen dat overheden beter kunnen sturen op woningbouw en volkshuisvesting. Gemeenten krijgen hierdoor extra taken op het gebied van woningbouwprogrammering, planvorming en regievoering. Voor de uitvoering van deze taken ontvangt Weststellingwerf naar verwachting ongeveer € 155.000 per jaar in de periode 2026 tot en met 2030. Deze middelen zijn bedoeld om de extra uitvoeringslasten die voortvloeien uit de wet op te vangen.

Uitvoeringskosten inburgering
Uit landelijk onderzoek blijkt dat gemeenten hogere uitvoeringskosten maken voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 dan eerder werd voorzien. De belangrijkste oorzaak is dat het aantal inburgeringsplichtigen hoger ligt dan waarmee oorspronkelijk rekening is gehouden.
Om gemeenten hiervoor te compenseren stelt het Rijk aanvullende middelen beschikbaar. Voor Weststellingwerf gaat het om een bijdrage van afgerond € 44.000 in 2026.

Openbare bibliotheken
Met de wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen krijgen gemeenten een expliciete zorgplicht voor toegankelijke bibliotheekvoorzieningen. Voor Weststellingwerf betekent dit een aanvullende uitkering van € 105.000 in 2027. Deze middelen zijn bedoeld om gemeenten in staat te stellen aan de wettelijke verplichtingen te voldoen.

IBO Problematische schulden
Het kabinet zet in op een verdere versterking van de vroegsignalering van schulden. Gemeenten ontvangen hiervoor vanaf 2027 structureel aanvullende middelen. Voor Weststellingwerf bedraagt deze bijdrage afgerond € 27.000 per jaar vanaf 2027. De middelen zijn bedoeld om inwoners met schulden eerder in beeld te krijgen en passende ondersteuning te bieden.

Overig
De overige mutaties uit de septembercirculaire zijn voor Weststellingwerf financieel beperkt van omvang.

In de komende periode wordt bekeken of de extra inkomsten vanuit de algemene uitkering leiden tot extra uitgaven of dat deze reeds voldoende meegenomen zijn in de begroting.

4. Effect op begrotingssaldi 2027-2030
Bovenstaande mutaties van de septembercirculaire hebben effect op het saldo van de begroting 2026 en op de meerjarenraming 2027-2030. Het effect voor 2026 nemen we mee in de jaarrekening. Het effect voor 2027 en verder verwerken we in de voorjaarsnota 2027.

(bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Saldi 2026-2030 na najaarsnota 2026/begroting 2027-2030	-1.720	463	395	-364	-250
Mutaties algemene uitkering septembercirculaire	71	616	404	414	382
Saldi 2026-2030 na septembercirculaire	**-1.649**	**1.079**	**799**	**50**	**132**